

KRAJOWY RAPORT Z WDRAŻANIA KONWENCJI RAMSARSKIEJ O OBSZARACH WODNO-BŁOTNYCH

Projekt raportu opracowany na zlecenie
Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,
sfinansowany przez Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

SEKCJA 1: INFORMACJE INSTYTUCJONALNE

STRONA KONWENCJI: POLSKA	
WYZNACZONA WŁADZA ADMINISTRACYJNA	
Nazwa organu	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Głowa organu	Michał Kielsznia
Adres pocztowy:	ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Telefon/Fax:	tel.: (48) 225792100, fax: (48) 225792127
Email:	kancelaria@gdos.gov.pl
WYZNACZONY PUNKT KONTAKTOWY	
Nazwa:	Krajowy Sekretariat Konwencji Ramsarskiej
Adres pocztowy:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Departament Ochrony Przyrody, Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Telefon/Fax:	tel.: (48) 225792153, fax. (48) 225792128
Email:	sekretariat.ramsarska@gdos.gov.pl
WYZNACZONY PUNKT KONTAKTOWY DO CELÓW PANELU NAUKOWO-TECHNICZNEGO	
Nazwa:	Krajowy Sekretariat Konwencji Ramsarskiej
Adres pocztowy:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Departament Ochrony Przyrody
Telefon/Fax:	Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Email:	tel.: (48) 225792153, fax. (48) 225792128
Email:	sekretariat.ramsarska@gdos.gov.pl
WYZNACZONY PUNKT KONTAKTOWY DO CELÓW PROGRAMU KOMUNIKACJI, EDUKACJI I ŚWIADOMOŚCI SPOLECZNEJ	
Nazwa:	Krajowy Sekretariat Konwencji Ramsarskiej
Adres pocztowy:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Departament Ochrony Przyrody
Telefon/Fax:	Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Email:	tel.: (48) 225792153, fax. (48) 225792128
Email:	sekretariat.ramsarska@gdos.gov.pl
WYZNACZONY POZARZĄDOWY PUNKT KONTAKTOWY DO CELÓW PROGRAMU KOMUNIKACJI, EDUKACJI I ŚWIADOMOŚCI SPOLECZNEJ	
Nazwa:	
Adres pocztowy:	
Telefon/Fax:	
Email:	
Email:	

SEKCJA 2: OGOLNE PODSUMOWANIE POSTĘPU WDRAŻANIA I ISTNIEJĄCYCH WYZWAŃ

W państwie – stronie, w ciągu ostatnich 3 lat (od czasu raportu na COP10):

- A. Jakie nowe kroki podjęto dla wdrażania Konwencji?
Utworzono Krajowy Sekretariat Konwencji Ramsarskiej. Zebrano dane do uaktualnienia kart i wektorowych danych przestrzennych obszarów Spisu Ramsar. Zebrano oraz zaktualizowano dane do zgłoszenia 7 nowych obszarów i przygotowano dla nich karty. Rozpoczęto szeroko zakrojone sporządzanie planów ochrony dla parków narodowych i obszarów Natura 2000, co zapewni plany ochrony dla większości obszarów Ramsar i innych obszarów wodno-błotnych ważnych w skali kraju. Opracowano krajowy program ochrony torfowisk alkalicznych. Zrealizowano kilka projektów odtwarzania i renaturyzacji obszarów wodno-błotnych.
- B. Jakie były największe sukcesy wdrażania Konwencji?
Włączenie niemal wszystkich obszarów wodno-błotnych ważnych w skali krajowej i międzynarodowej do sieci Natura 2000, co stworzyło dobrą bazę do przyszłego planowania ochrony, wdrażania ochrony, odtwarzania i renaturyzacji tych obszarów. Zapewnienie finansowania projektów ochrony i renaturyzacji mokradeł z wykorzystaniem funduszy UE. Zmiany legislacyjne transponujące dyrektywę siedliskową, dyrektywę o ocenach oddziaływania na środowisko i ramową dyrektywę wodną do prawa polskiego, tworzące dobre podstawy do ochrony obszarów wodno-błotnych. Znaczny postęp w inwentaryzacji mokradeł, w rezultacie wdrożenia kilku krajowych projektów, postępu w planowaniu ochrony i kilku ogólnokrajowych inwentaryzacji.
- C. Jakie były największe trudności we wdrażaniu Konwencji?
Należy wskazać na ograniczone zasoby ludzkie jako jeden z ważnych czynników ograniczających możliwość działania na rzecz wdrażania Konwencji - tworzenie stanowisk pracy dedykowanych jedynie ochronie mokradeł limitują zarówno ograniczone środki, jak i uwarunkowania wynikające z istniejącego systemu ochrony przyrody. Ponadto niedostateczna świadomość społeczna przejawiająca się często w postawach niechętnych ochronie zasobów przyrodniczych.
- D. Jakie są priorytety przyszłego wdrażania Konwencji?
Zaplanowanie i wdrożenie koniecznych działań ochronnych na istniejących obszarach mokradłowych objętych ochroną, w tym na obszarach Ramsar. Pełne włączenie mokradeł w zakres planów gospodarowania wodami w dorzeczeniach i pełne wdrożenie standardów Ramowej Dyrektywy Wodnej. Zagadnienia informacji, edukacji i komunikacji społecznej i przekształcenie postaw społecznych na bardziej przyjazne obszarom wodno-błotnym.
- E. Czy strona Konwencji zgłasza propozycje do Planu Strategicznego na lata 2009-2015
Nie
- F. Czy strona konwencji zgłasza jakieś propozycje dotyczące pomocy Sekretariatu we wdrażaniu Konwencji?
Nie
- G. Czy strona konwencji zgłasza jakieś propozycje dotyczące pomocy ze strony Międzynarodowych Organizacji Partnerskich we wdrażaniu Konwencji?
Nie

- H. Jak wdrożenie Konwencji Ramsar może być lepiej powiązane z wdrożeniem innych wielostronnych porozumień międzynarodowych, szczególnie z grupy porozumień dla różnorodności biologicznej (Konwencja Ramsar, Konwencja o różnorodności biologicznej, Konwencja o gatunkach migrujących, Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, UNCCD i UNFCCC ?

Polska jako strona w porozumieniach zawartych na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, realizuje ich zapisy poprzez uwzględnianie i łączenie wymagań z nich wynikających w krajowych politykach i strategiach działania. W Polsce, jednym z głównych celów polityki ekologicznej Państwa jest integracja polityki ochrony różnorodności biologicznej z innymi politykami sektorowymi i promowanie wspólnej odpowiedzialności za środowisko naturalne kraju. Dokument „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” wskazuje między innymi konieczność ochrony najbardziej zagrożonych ekosystemów i gatunków (oraz ich siedlisk) za pomocą ustanowienia i rozszerzenia sieci Natura 2000. Rekomenduje wdrożenie strategii obszarów wodno-błotnych, biorąc pod uwagę szczególne ich znaczenie dla ochrony gatunków i różnorodności krajobrazowej w skali kraju. Opracowano i zatwierdzono „Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, uwzględniającą główne potrzeby systemów ekologicznych. Ponadto, ochrona wymaga podejścia wielosektorowego w planowaniu przestrzennym, zarówno w skali kraju jak i regionu. Wykonanie polityki ekologicznej przewiduje skupienie aktywności legislacyjnej i organizacyjnej na ochronie dolin rzecznych, ekosystemów hydrogenicznych, rzadkich i zagrożonych gatunków oraz tradycyjnych krajobrazów rolniczych; przewiduje także odtworzenie i renaturyzację zdegradowanych ekosystemów i siedlisk. Zagadnienia ochrony różnorodności biologicznej, w tym mokradeł, są obecnie ujęte w projekcie strategii „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Perspektywa 2020. W ramach swojej prezydencji w UE w 2011 r. Polska zorganizowała międzynarodową konferencję „Planowanie dla różnorodności biologicznej”, promując zintegrowane podejście do planowania.

- I. Jak wdrożenie Konwencji Ramsar może być lepiej powiązane z wdrożeniem polityki/strategii wodnej i innymi strategiami kraju (zrównoważony rozwój, energia, przemysł wydobywczy, redukcja ubóstwa, bezpieczeństwo żywności, zdrowie, różnorodność biologiczna?

Wymagania ochrony mokradeł i strategia ochrony obszarów wodno-błotnych zostały w pełni uwzględnione w obowiązującej „Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz programie działań na lata 2007-2013”. Wymagania ochrony mokradeł zostały uwzględnione w projekcie „Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030”, później przekształconym w projekt „Polityki wodnej Państwa do roku 2030”, jakkolwiek nie została ona zatwierdzona. Prace nad polityką wodną nadal trwają.

Wymagania ochrony chronionych mokradeł muszą być ujęte, jako wiążący cel środowiskowy, w planach zarządzania wodami dorzeczy, w ślad za czym pójść musi ich uwzględnienie w całym procesie zarządzania i gospodarowania wodami w Polsce. Nie zostało to zrealizowane w 1 cyklu planistycznym, ale jest planowane do wykonania w 2 cyklu tych planów.

Elementy przyrodnicze zależne od wody są celami niektórych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w szczególności programów rolnośrodowiskowych. W następnym planie na lata 2014-2020, mokradła będą prawdopodobnie jeszcze bardziej eksponowane, w szczególności torfowiska i złoża torfu ważne dla magazynowania węgla, ze względu na obligatoryjny element klimatyczny, jak zaproponowano w projekcie reformy Wspólnej Polityki Rolnej UE.

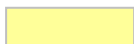
J. Czy państwo zgłasza jakieś propozycje dotyczące pomocy Sekretariatu we wdrażaniu Konwencji?

Nie

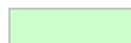
SEKCJA 3: PYTANIA O WSKAŹNIKI I DALSZE INFORMACJE O WDRAŻANIU

Wytyczne dotyczące wypełniania tej sekcji:

1. Dla każdego pytania o wskaźnik, proszę wybrać jedną odpowiedź z "rozwijanej" listy w żółtym polu.

2. Jeśli chcesz dodać jakiegokolwiek dodatkowe informacje na temat konkretnego wskaźnika, wpisuj je w zielone pole poniżej pytań wskaźnikowych.

3. Jeśli chcesz zmienić tekst uprzednio wprowadzony do zielonego pola, zaleca się wycięcie go i wklejenie do innego edytora tekstów, wprowadzenie poprawek i powrotne wklejenie już poprawionego tekstu do zielonego pola.

4. Niektóre znaki użyte w wolnym polu tekstowym uniemożliwiają automatyczne wprowadzanie danych do naszej bazy danych zaprojektowanej do obsługi i analizy sprawozdań krajowych. Z tego powodu, prosimy o nie używanie znaków "", [], ° ° ° ° w wolnym polu tekstowym.

5. Aby pomóc Stronom Konwencji w referowaniu istotnych informacji w Krajowych Raportach dla COP10, dla każdego wskaźnika (tam gdzie jest to właściwe) znajduje się odnośnik do analogicznego wskaźnika (-ów) w COP10 NRF, oznaczony przez {x.x.x}

6. Tam gdzie jest to stosowne, są również wskazane odnośniki do odpowiednich Kluczowych Rezultatów (Key Result Area), odnoszących się do poszczególnych stron Konwencji w Planie Strategicznym na lata 2009 – 2015.

7. Tylko te części Planu Strategicznego na lata 2009 – 2015, Strategii oraz Kluczowych Rezultatów, które zawierają istotne działania wdrożeniowe dla Stron są włączone do formatu raportu; te części w których Plan Strategiczny nie odnosi się bezpośrednio do Stron są pominięte.

CEL 1. MĄDRE UŻYTKOWANIE OBSZARÓW WODNO-BŁOTNYCH

STRATEGIA 1.1: Inwentaryzacja i ocena obszarów wodno-błotnych. *Opis, ocena i monitorowanie występowania i stanu wszystkich typów mokradeł, jak zdefiniowano w Konwencji, i zasobów mokradeł w odpowiedniej skali, w celu informowania i wspierania wdrażania Konwencji, w szczególności stosowania zasad 'mądrego użytkowania mokradeł'.*

1.1.1 Czy istnieje spójna inwentaryzacja obszarów wodno-błotnych? - TAK

Istnieje spójna inwentaryzacja dla całej Polski, w tym baza danych utrzymywana przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach i system GIS-mokradła, jednak jakość tych danych jest niedoskonała. Na podstawie tych danych sporządzono rejestr i mapę ekosystemów lądowych zależnych od wód, na użytek planowania gospodarowania wodami. Istnieje rejestr wód, ale ekologiczny charakter poszczególnych rzek i jezior nie zawsze jest znany w szczegółach. Lądowe ekosystemy od wody zależne są skartowane; jednak rozpoznanie ekologicznego typu konkretnego mokradła nie jest wystarczająco wiarygodne. W niektórych regionach, dla niektórych własności i dla niektórych typów mokradeł istnieją znacznie lepsze dane. Np. w rezultacie ostatnio ukończonego projektu Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego, zostały szczegółowo skartowane wilgotne łąki

na Mazowszu. Istnieje inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych w Lasach Państwowych, pokrywająca ok. 30% powierzchni Polski. Istnieją szczegółowe inwentaryzacje i rejestry niektórych typów mokradeł, jak oligotroficzne jeziora lobeliowe, torfowiska alkaliczne, bałtyckie torfowiska wysokie.

1.1.2. Czy dane inwentaryzacji mokradeł i zgromadzone informacje są dostępne dla każdego? - CZĘŚCIOWO

Większość danych nie jest rozpowszechniana publicznie, ale są udostępniane na wniosek. Niektóre dane są własnością jednostek naukowych, organizacji pozarządowych lub Lasów Państwowych i ich udostępnienie zależy od decyzji tych podmiotów. Generalnie, dane o obszarach wodno-błotnych, choć dostępne, nie stanowią wciąż elementu „wiedzy powszechnej”. Wiedza o obszarach wodno-błotnych i potrzebie ich ochrony bywa ograniczona i nie zawsze jest brana pod uwagę w procesie autoryzacji działań wpływających lub mogących wpływać na mokradła.

1.1.3 Czy stan obszarów wodno-błotnych, ogólnie, zmienił się od ostatniego raportu.

a) Obszarów Ramsar – NIE ZMIENIŁ SIĘ

b) obszarów wodno-błotnych ogólnie – POGORSZYŁ SIĘ

1.1.3 a) Dodatkowe informacje:

Nie ma danych, by stan obszarów Ramsar miał się pogorszyć. W niektórych obszarach – PN Ujście Warty, Biebrzański PN, Narwiański PN, Słowinski PN – wykonano ostatnio istotne i rozległe działania ochronne, ale poprawa stanu obszaru w ich wyniku wymaga więcej czasu.

1.1.3 b) Dodatkowe informacje:

Presja na obszary mokradłowe w Polsce jest większa w związku z podwyższoną aktywnością w rolnictwie, jak konsolidacja areалу upraw, odtwarzanie systemów odwadniających, dostępne znaczne fundusze na przekształcanie rzek. Dotychczasowy dobry stan obszarów wodno-błotnych na terenach rolniczych był przynajmniej w części wynikiem zarzucenia i zaniedbania niektórych systemów odwadniających, co nie ma dłużej miejsca. Istnieje silna presja społeczna na rzecz regulacji rzek, ochrony przeciwpowodziowej i odwaniania łąk. Z drugiej strony, podejmowane są liczne działania na rzecz ochrony i poprawy stanu mokradeł, a nawet ich odtwarzania. Działania tego typu prowadzone są zarówno przez organizacje rządowe, NGO, jak i ośrodki naukowe. Realizowane są duże projekty np. „małej retencji wody w lasach”, projekty LIFE i inne projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych, w ich ramach wdrażane są działania poprawiające stosunki wodne i odtwarzające siedliska podmokłe.

STRATEGIA 1.3: Polityka, legislacja i instytucje. *Rozwój i wdrażanie polityk, prawa i praktyk, w tym rozwój odpowiednich instytucji wszystkich Państw-Stron, dla zapewnienia, że zasada 'mądrego użytkowania' będzie efektywnie stosowana.*

1.3.1 Czy istnieje Narodowa Polityka Obszarów Wodno-Błotnych (lub instrument równoważny)? – TAK

1.3.1. Dodatkowe informacje

Krajowa Strategia Ochrony Obszarów Wodno-Błotnych z planem wykonawczym na lata 2006-2013 została opracowana i zatwierdzona przez Ministra Środowiska w 2006 r. Spójne wdrożenie zadań ujętych w Planie Działań pozwoli na pełne wdrożenie rekomendacji i uzgodnień Konwencji.

1.3.2 Czy Narodowa Polityka Obszarów Wodno-Błotnych (lub instrument równoważny) wdraża jakieś cele i działania ze Światowego Szczytu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2002? – TAK

1.3.2. Dodatkowe informacje

Krajowa Strategia Ochrony Obszarów Wodno-Błotnych z 2006 r. jest oparta na Agendzie 21 i dokumentach końcowych szczytu w Johannesburgu w 2002 r. i odnosi się do celów i działań tam ustalonych.

1.3.3 Czy zagadnienia obszarów wodno-błotnych wdrożono do innych krajowych strategii i planów, jak:

- a) Strategia redukcji ubóstwa – NIE DOTYCZY
- b) Zarządzanie zasobami wodnymi i efektywne wykorzystanie wody - PLANOWANE
- c) Zarządzanie zasobami morskimi i wybrzeżem – PLANOWANE
- d) Krajowa polityka leśna - CZĘŚCIOWO
- e) Krajowa strategia zrównoważonego rozwoju – NIE DOTYCZY
- f) Krajowa polityka i środki względem rolnictwa - CZĘŚCIOWO
- g) Krajowa strategia ochrony różnorodności biologicznej z planem działań - TAK

1.3.3. Dodatkowe informacje

- a) brak takiej strategii
- b) musi być uwzględnione w kolejnym cyklu planowania zarządzania wodami (2015 r.), jako wymóg Ramowej Dyrektywy Wodnej UE i prawa krajowego
- c) musi być uwzględnione w Strategii Morskiej wymaganej w 2015 r. przez Ramową Dyrektywę w sprawie Strategii Morskiej
- d) częściowo włączone do polityki leśnej, przez nacisk na „małą retencję wody w lasach”, jako czynnik poprawiający zdrowie i produktywność lasów,
- e) brak takiej strategii
- f) obszary wodno-błotne są celami kilku działań w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W kolejnym planie na lata 2014-2020 będą prawdopodobnie jeszcze bardziej wyeksponowane, w rezultacie obowiązkowego komponentu klimatycznego, zaproponowanego w reformie Wspólnej Polityki Rolnej UE.
- g) Krajowa Strategia Ochrony Obszarów Wodno-Błotnych jest uwzględniona w Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej (strategia bioróżnorodności) wraz z planem działań na lata 2007-2013.

1.3.4 Czy strategiczne oceny oddziaływania na środowisko (SEA) są stosowane do zmian polityk, programów i planów mogących wpływać na obszary wodno-błotne? - TAK

1.3.4. Dodatkowe informacje

Zgodnie z prawem krajowym, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest wymagana dla wszystkich planów i programów mogących wpływać na środowisko, lub w szczególności na obszary Natura 2000.

1.3.5 Czy ocena oddziaływania na środowisko (EIA) jest przeprowadzana dla każdego projektu mogącego wpływać na obszary wodno-błotne (zabudowa, drogi, wydobywanie surowców itp.) - NIEKIEDY

1.3.5. Dodatkowe informacje

Zgodnie z prawem krajowym, każde przedsięwzięcie mogące wpływać na środowisko powinno być przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko i teoretycznie stosuje się to do wszystkich projektów, które mogłyby wpływać na obszary wodno-błotne. Każdy projekt powinien być co najmniej wstępnie oceniony pod kątem potrzeby pełnej oceny. Występowanie i potencjalny wpływ na obszary wodno-błotne, są wymienione wśród kryteriów kwalifikujących do pełnej oceny. Jednak, w praktyce część projektów

wpływających na obszary wodno-błotne, jak kopanie i pogłębianie rowów, odmulanie rzek i wzmocnianie ich brzegów, jest wdrażanych bez odpowiedniej oceny, pod nazwą „utrzymywania” rowów/rzek. Działania tego typu prowadzono zwłaszcza w związku z zagrożeniem powodziowym, które w latach 2010-2011 wystąpiło w Polsce. Wywołane przez powódzie niezadowolone społecznie zaowocowało lawinowym wzrostem prac spychając na drugi plan ochronę mokradel. Obecnie prowadzone są prace nad zmianą przepisów i wprowadzeniem instrumentów prawnych, które pozwolą na złagodzenie wpływu na środowisko przedsięwzięć prowadzonych również poza EIA.

1.3.6 Czy jakieś zmiany w prawie zostały dokonane w celu uwzględnienia ustaleń w ramach Konwencji? - NIE

STRATEGIA 1.4: Międzysektorowe zrozumienie usług obszarów wodno-błotnych. *Wzrost zrozumienia i uwzględnienie w podejmowanych decyzjach, znaczenia obszarów wodno-błotnych dla ochrony różnorodności biologicznej, dostarczania wody, ochrony wybrzeża, zintegrowanego zarządzania strefą wybrzeża, ochrony przeciwpowodziowej, łagodzenia skutków zmian klimatycznych i/lub adaptacji do nich, bezpieczeństwa żywności, likwidacji ubóstwa, turystyki, dziedzictwa kulturowego, badań naukowych, przez rozwój i rozpowszechnianie metod zapewniających 'mądre użytkowanie' obszarów wodno-błotnych.*

1.4.1 Czy przeprowadzono ocenę korzyści/usług ekosystemowych dostarczanych przez obszary wodno-błotne Spisu Ramsar? – NIE

1.4.1. Dodatkowe informacje

Nie ma systematycznego podejścia do oceny usług ekosystemowych, jakkolwiek istnieją wstępne rozważania naukowe. Nie jest zwracana szczególna uwaga na Obszary Ramsar.

1.4.2 Czy wdrażane programy i projekty dla obszarów wodno-błotnych przyczyniają się do osiągnięcia celów w zakresie redukcji ubóstwa oraz bezpieczeństwa żywności/wody? – CZĘŚCIOWO

1.4.2. Dodatkowe informacje

Nie ma systematycznego podejścia, jednak istnieją efekty pośrednie. Wdrażane projekty dostarczają miejsc pracy w regionach dotkniętych bezrobociem, oraz poprawiają ogólne warunki ekologiczne obszarów wodno-błotnych, zapewniając tym samym ogólnie lepsze bezpieczeństwo żywności i wody.

1.4.3 Czy podjęto działania w celu zastosowania wytycznych dot. wartości kulturowej obszarów wodno-błotnych (Rezolucje VIII.19 i IX.21)? - CZĘŚCIOWO

1.4.3. Dodatkowe informacje

Nie ma systematycznego podejścia, ale istnieją inicjatywy obywatelskie i organizacji pozarządowych, wyrażające wartość kulturową rzek – jak wartości kulturowe Wisły (Ja Wisła w Warszawie, Flis Wiślany), Odry (Otwarte Muzeum Techniki), innych rzek („6 Rzek Krakowa”, Biała w Bielsku Białej, Festiwal Drawy w Drawnie, rzeki Tuga, Warta).

1.4.4 Czy wartości socjoekonomiczne i kulturowe obszarów wodno-błotnych są uwzględniane w procesie planowania zarządzania Obszarami Ramsar i innymi mokradłami? - TAK

1.4.3. Dodatkowe informacje

Zgodnie z polskim prawem, rozważenie aspektów społeczno-ekonomicznych i kulturowych, włączając wartości kulturowe, jest obligatoryjne w planowaniu ochrony.

W wielu obszarach chronionych (parki krajobrazowe, parki narodowe) chroniących mokradła, wartości kulturowe są jednym z celów ochrony.

STRATEGIA 1.5 Zrozumienie roli Konwencji. *Zwiększenie znaczenia Konwencji przez podkreślenie jej możliwości i unikatowych mechanizmów dla zarządzania obszarami wodno-błotnymi na wszystkich szczeblach, promowanie użyteczności Konwencji, jako potencjalnego narzędzia osiągnięcia celów innych ogólnostanowiskowych konwencji i procesów.*

1.5.1 Czy podjęto działania zapewniające, że punkty kontaktowe innych międzynarodowych konwencji przyczyniają się do stosowania mechanizmów wdrażania Konwencji Ramsar? – NIE

1.5.2 Czy zwrócono uwagę na “Deklarację Changwon” (Rezolucja X.3):

- a. głowie państwa – NIE
- b. parlamentowi - NIE
- c. sektorowi prywatnemu – NIE
- d. społeczeństwu – NIE

1.5.3 Czy “Deklaracja Changwon” została użyta do kształtowania stanowiska krajowego w innych międzynarodowych procesach (jak Komisja Narodów Zjednoczonych dla rozwoju zrównoważonego, inne wielostronne porozumienia, umowy i konwencje, Światowe Forum Wodne? NIE

1.5.4 Czy przetłumaczono “Deklarację Changwon” na język krajowy i rozpowszechniono ją? - CZĘŚCIOWO.

1.5.4. Dodatkowe informacje

Strategia została przetłumaczona na język polski, planuje się jej umieszczenie na stronie GDOŚ.

STRATEGIA 1.6 Zarządzanie obszarami wodno-błotnymi na podstawach naukowych. *Promocja wdrażania koncepcji “mądrego użytkownika” przez zapewnienie, że zarówno krajowe strategie jak i lokalne plany zarządzania obszarami wodno-błotnymi są oparte na najlepszym możliwym rozpoznaniu naukowym, obejmującym także wiedzę techniczną i tradycyjną.*

1.6.1 Czy były podejmowane badania, których wyniki mogą być wykorzystane w polityce i planach ochrony obszarów wodno-błotnych:

- nad interakcjami obszarów wodno-błotnych i rolnictwa – TAK
- nad zmianami klimatu – TAK
- nad usługami ekosystemowymi – PLANOWANE

1.6.1. Dodatkowe informacje

Intensywne badania nad mokradłami rolniczymi i interakcjami między obszarami wodno-błotnymi a rolnictwem są prowadzone przez uniwersytety i przez specjalny instytut badawczy – Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach k. Warszawy. Celem Instytutu są badania i wdrożenia, rozpowszechnianie wiedzy, doradztwo i szkolenia, działania zachęcające i monitoring, dotyczące m. in. inżynierii nawadniania i odwadniania, melioracji rolniczych, urządzeń wodnych i przeciwpowodziowych.

Prowadzone są badania nad zmianami klimatycznymi i ich hydrologicznymi konsekwencjami. W 2012 r. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska zleciła wykonanie opracowania pt. „Ocena wpływu zmian klimatu na różnorodność biologiczną oraz wynikające z niej wytyczne dla działań administracji ochrony przyrody w Polsce do 2030”. Opracowanie będzie wykorzystane w dalszych pracach GDOŚ. Nie ma systematycznych badań nad usługami ekosystemowymi.

1.6.2 Czy wszystkie plany ochrony obszarów wodno-błotnych są oparte na solidnych badaniach naukowych, w tym nad zagrożeniami dla obszarów? – CZĘŚCIOWO

1.6.2.Dodatkowe informacje

Chociaż wszystkie plany ochrony są, co do zasady, oparte na wiedzy naukowej, wybrano uproszczone podejście do planowania ochrony obszarów Natura 2000, by szybko i w warunkach ograniczonych środków przygotować choć podstawowe plany dla większości obszarów. Tzw. „plan zadań ochronnych” jest przygotowywany bez pełnej inwentaryzacji terenowej, bazując jedynie na istniejącej wiedzy, nie zawsze kompletnej. Jednak, w takich przypadkach, uzupełnienie luk w wiedzy jest planowane jako jedno z działań ochronnych.

STRATEGIA 1.7 Zintegrowane Zarządzanie Zasobami Wodnymi. *Zapewnić, że polityka i wdrożenie Zintegrowanego Zarządzania Zasobami Wodnymi (IWRM), stosująca podejście ekosystemowe, jest stosowana przy planowaniu i podejmowaniu decyzji, szczególnie na temat zarządzania wodami podziemnymi, gospodarowania wodami zlewni, dorzecza, wybrzeża morskiego i morskich wód przybrzeżnych, zmian klimatycznych i in. działań adaptacyjnych.*

1.7.1 Czy przewodnik Konwencji dot. zagadnień wodnych (zob. Rezolucja IX.1. Annex C) jest wykorzystywany do wspomaganie podejmowania decyzji w zakresie planowania i zarządzania zasobami wodnymi - NIE

1.7.1.Dodatkowe informacje

Jednak, podobne podejście jest stosowane, jako wynik wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej.

1.7.2 Czy władze wodne i zarządzające wodą traktują obszary wodno-błotne jak naturalną infrastrukturę wodną, integrując je z zarządzaniem zasobami wodnymi w skali dorzecza? - PLANOWANE

1.7.2. Dodatkowe informacje

Nawet obecnie, mokradła są postrzegane jako element naturalnej retencji wody i konieczność ich ochrony jest dostrzegana i uznawana, przynajmniej na poziomie ogólnych planów. Szersza integracja wymogów i usług obszarów wodno-błotnych w planach gospodarowania wodami dorzeczy jest oczekiwana w kolejnym cyklu planistycznym tych planów, planowanym na 2015 r.

1.7.3 Czy narzędzia i doświadczenia Komunikacji, Edukacji i Świadomości Społecznej (CEPA) są włączone w planowanie zlewniowe/dorzeczy (zob. Rezolucja X.19)? - TAK

1.7.3. Dodatkowe informacje

Nie jest wdrożona rezolucja Ramsar bezpośrednio, ale to samo podejście, w tym szerokie konsultacje, edukacja i działania na rzecz świadomości społecznej, jest wdrożone jako część przygotowywania planów gospodarowania wodami w dorzeczach, stosownie do wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej.

1.7.4 Czy Przewodnik dot. obszarów wodno-błotnych w strefie wybrzeża morskiego był użyty/zastosowany w planowaniu lub podejmowaniu decyzji w ramach Zintegrowanego Zarządzania Strefą Wybrzeża (ICZM)? - NIE

1.7.5 Czy państwo ma ustanowioną politykę lub wytyczne zwiększania roli obszarów wodno-błotnych w łagodzeniu skutków lub adaptacji do zmian klimatycznych? - PLANOWANE

1.7.5. Dodatkowe informacje

W 2012 r. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska zleciła wykonanie opracowania pt. „Ocena wpływu zmian klimatu na różnorodność biologiczną oraz wynikające z niej wytyczne dla działań administracji ochrony przyrody w Polsce do 2030”. Opracowanie będzie wykorzystane w dalszych pracach GDOŚ. Będą w nim uwzględnione obszary wodno-błotne.

1.7.6 Czy państwo sformułowało plany lub projekty podtrzymania i zwiększenia roli obszarów wodno-błotnych we wspieraniu i utrzymywaniu żywotnych systemów rolniczych?
- NIE

1.7.6. Dodatkowe informacje

Do 2014 r. powinien powstać projekt nowego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w którym muszą znaleźć się instrumenty służące ochronie klimatu oraz ochronie różnorodności biologicznej terenów rolniczych, będą one musiały uwzględniać ekosystemy wodno-błotne.

STRATEGY 1.8 Odtwarzanie i renaturyzacja obszarów wodno-błotnych. *Identyfikacja priorytetowych obszarów wodno-błotnych i ich systemów, w których odtworzenie mokradeł będzie długoterminowo korzystne ekologicznie, społecznie lub ekonomicznie. Wdrożenie odpowiednich działań dla odtworzenia mokradeł.*

1.8.1 Czy miejsca priorytetowe do odtwarzania lub renaturyzacji mokradeł są zidentyfikowane? - PLANOWANE

1.8.1. Dodatkowe informacje

Wdrażane są projekty odtwarzania/renaturyzacji; miejsca wybrane do ich wdrożenia są prawidłowo wybrane. Potrzeby odtwarzania mokradeł są identyfikowane przy sporządzaniu planów ochrony poszczególnych obiektów. Niemniej jednak nie ma systematycznego podejścia strategicznego.

1.8.2 Czy są wdrażane projekty/programy odtwarzania i renaturyzacji obszarów wodno-błotnych? - TAK

1.8.2. Dodatkowe informacje

Liczne projekty, w większości poza Obszarami Ramsar. np.:

- renaturyzacja rzeki Biała Tarnowska, w tym odtwarzanie korytarza swobodnej migracji rzeki,
- renaturyzacja rzeki Raba,
- renaturyzacja i ochrona słonego źródła Owczary w Małopolsce,
- renaturyzacja torfowiska wysokiego „Bór na Czerwonym”, nadleśnictwo Nowy Targ,
- renaturyzacja wysokich torfowisk bałtyckich w pn. Polsce (23 obiekty),
- odtwarzanie wysokich torfowisk na Pomorzu przez reintrodukcję torfowców, także w Słowińskim Parku Narodowym (obszar Ramsar),
- renaturyzacja torfowiska Rynki w Narwińskim Parku Narodowym (obszar Ramsar),
- renaturyzacja torfowisk w Puszczy Drawskiej, w tym usuwanie inwazyjnej tawuły kutnerowatej (*Spiraea tomentosa*),
- renaturyzacja torfowisk w Sudetach,
- renaturyzacja torfowisk w Nadleśnictwie Strzałowo,
- mała renaturyzacja torfowisk w Lasach Państwowych,
- odtwarzanie podmorskich łąk *Zoostera* w Zatoce Puckiej,
- niebieski korytarz rzeki Iny; niebieski korytarz rzeki Regi.

1.8.3 Czy Przewodnik Ramsar (Annex do Rezolucji VIII.16) lub równoważny przewodnik do odtwarzania obszarów wodno-błotnych jest używany przy planowaniu i wdrażaniu działań? - CZĘŚCIOWO

1.8.3. Dodatkowe informacje

Nie jest bezpośrednio stosowany Przewodnik Ramsar, i nie ma innych obowiązujących pisemnych wytycznych, ale podobne standardy są przestrzegane jako element 'zwykłej dobrej praktyki'. Propozycje działań odtworzeniowych są selekcyjnie w procesie aplikowania o środki, z zastosowaniem procedury recenzowania i opiniowania, bazującej na 'wspólnych dobrych standardach', podobnych do standardów przewidywanych w Przewodniku Ramsar.

STRATEGIA 1.9 Inwazyjne gatunki obce. Zachęcić Stronę Konwencji do opracowania krajowej inwentaryzacji inwazyjnych gatunków obcych, mogących obecnie lub w przyszłości wpływać na charakter ekologiczny obszarów wodno-błotnych, w szczególności Obszarów Ramsar. Zapewnić wzajemne wsparcie między tą inwentaryzacją i globalnym rejestrem gatunków inwazyjnych IUCN (GRIS); opracować przewodniki i promować procedury i działania zapobiegające, kontrolujące lub usuwające takie gatunki z obszarów wodno-błotnych.

1.9.1 Czy państwo ma spójną krajową inwentaryzację inwazyjnych gatunków obcych, mogących obecnie lub w przyszłości wpływać na charakter ekologiczny obszarów wodno-błotnych? – NIE

1.9.1. Dodatkowe informacje

Istnieje krajowa lista inwazyjnych gatunków obcych (lista gatunków obcych w faunie dostępna: <http://www.iop.krakow.pl/gatunkiobce/default.asp?nazwa=mete&je=pl>) i baza danych o ich biologii, Ponadto w 2012 r. powstało opracowanie pt. „Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych”, które będzie dostępne w formie elektronicznej na stronie GDOŚ oraz w wersji drukowanej. Klub Przyrodników opracował i wydał książkę „Inwazyjne gatunki roślin ekosystemów mokradłowych Polski”. Nie ma jednak spójnej, bazującej na danych terenowych, inwentaryzacji miejsc występowania gatunków obcych w ekosystemach wodno-błotnych.

1.9.2 Czy istnieją krajowe polityki kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych lub czy opracowano przewodniki dot. obszarów wodno-błotnych? - NIE

1.9.2. Dodatkowe informacje

Jednak, wiedza na ten temat jest rozwinięta. Są liczne badania naukowe, konferencje, doświadczenia z praktycznych projektów kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych. W 6 z 13 polskich obszarów Ramsar prowadzone są działania zwalczania inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt.

STRATEGIA 1.10 Sektor prywatny. Promocja zaangażowania sektora prywatnego w ochronę i mądre użytkowanie obszarów wodno-błotnych.

1.10.1 Czy sektor prywatny jest zachęcany do stosowania zasady 'mądrego użytkowania' obszarów wodno-błotnych i wytycznych w tym zakresie (podręczniki Ramsar na temat 'mądrego użytkowania' mokradeł) w swojej działalności i inwestycjach dotyczących mokradeł? - CZĘŚCIOWO

1.10.1. Dodatkowe informacje

Chociaż sektor prywatny jest szeroko zapraszany do współuczestnictwa w ochronie obszarów wodno-błotnych, z drugiej strony, tylko zrównoważone działania są dozwolone

w chronionych obszarach mokradłowych, zasady ani wytyczne Ramsar nie są bezpośrednio używane.

1.10.2 Czy sektor prywatny podejmuje działania dla mądrego zarządzania:

- obszarami wodno-botnymi ogólnie - TAK
- obszarami Ramsar - TAK

1.10.2. Dodatkowe informacje

Sektor prywatny jest zaangażowany w rolnictwo na mokradłach, co jest niekiedy niezbędne dla ich ochrony, także w niektórych parkach narodowych i na Obszarach Ramsar. Rolnicy prywatni dzierżawią grunty i otrzymują płatności rolnośrodowiskowe za właściwe gospodarowanie rolnicze na nich, sprzyjające również utrzymaniu różnorodności biologicznej. Taki system funkcjonuje, służąc ochronie, np. w:

- Biebrzańskim Parku Narodowym
- Słowińskim Parku Narodowym
- Parku Narodowym Ujście Warty,
- Narwiańskim Parku Narodowym

Dodatkowo, szerokie jest zaangażowanie przyrodniczych organizacji pozarządowych, które jednak nie są tu traktowane jako 'sektor prywatny'

1.10.3 Czy są dostępne materiały zwiększające świadomość społeczną na rzecz 'przyjaznych mokradłom' wyborów konsumenckich? - TAK

1.10.3. Dodatkowe informacje

W niektórych regionach Polski są promowane tradycyjne produkty – niektóre pochodzące z mokradeł, jak np. karp z tradycyjnych stawów rybnych, stanowiących zarazem miejsce ważne dla ptaków.

STRATEGIA 1.11: Środki zachęty. *Stosowanie środków zachęcających do stosowania zasad 'mądrego użytkowania' wg Konwencji*

1.11.1 Czy podjęto działania w celu wdrożenia zachęt do ochrony i mądrego użytkowania mokradeł? - TAK

1.11.1. Dodatkowe informacje

Płatności rolnośrodowiskowe, dostępne dla rolników, stymulują właściwe zarządzanie i zagospodarowanie wilgotnych łąk, słonych pastwisk, torfowisk alkalicznych, siedlisk ptaków wodno-błotnych. Do pewnego stopnia (max. 5 ha/rolnika) stosują się także do wspierania ochrony szuwarów i torfowisk wysokich.

1.11.2 Czy podjęto działania w celu usunięcia szkodliwych zachęt do działań niezgodnych z ochroną i mądrym użytkowaniem mokradeł? - TAK

1.11.2. Dodatkowe informacje

Podjęto działania i skutecznie wyeliminowano niekontrolowane zalesianie otwartych przestrzeni, w tym obszarów mokradłowych, na obszarach Natura 2000. Planowana jest analiza i eliminacja ewentualnych innych szkodliwych zachęt do działań niezgodnych z ochroną i mądrym użytkowaniem mokradeł.

CEL 2. OBSZARY WODNO-BŁOTNE O MIĘDZYNARODOWYM ZNACZENIU

STRATEGIA 2.1 Uznanie Obszarów Ramsar. *Zastosowanie „Ram Strategicznych” i przewodnika do przyszłego rozwoju Listy Obszarów Ramsar o międzynarodowym znaczeniu” (Podręcznik 14, 3 wydanie).*

2.1.1 Czy jest ustalona krajowa strategia i priorytety przyszłego wyznaczania Obszarów Ramsar, wykorzystująca Ramy Strategiczne dla Spisu Ramsar ? - TAK

2.1.1.1. Dodatkowe informacje

Strategia Ochrony Obszarów Wodno-Blotnych identyfikuje luki w polskiej liście obszarów Ramsar i wskazuje na typy mokradeł, które należałoby uzupełnić. Wypełnienie istniejących luk wymagałoby docelowo zgłoszenia jeszcze ok. 20-30 obszarów.

2.1.2 Czy wszystkie wymagane aktualizacje kart informacyjnych zostały przekazane do Sekretariatu? - PLANOWANE

2.1.3 Ile Obszarów Ramsar zostało zgłoszonych do Sekretariatu ale dotąd nie są umieszczone w Spisie? - 0 OBSZARÓW

2.1.4 Jeśli w latach 2012-2015 planowane jest zgłoszenie nowych obszarów, proszę podać ilu - 7 OBSZARÓW

2.1.4.1. Dodatkowe informacje

Materiały dotyczące 7 obszarów są przygotowane do zgłoszenia..

STRATEGIA 2.2 Informacja o obszarach Ramsar. *Zapewnić, że dostępne są usługi informacyjne o obszarach Ramsar i są narzędziem do wyznaczania nowych obszarów do Spisu Ramsar, jak również do badań i zarządzania, i są efektywnie zarządzane przez Sekretariat Konwencji.*

2.2.1 Czy Usługa Informacyjna o Obszarach Ramsar i jej narzędzia była wykorzystywana do krajowego typowania obiektów do przyszłego zgłoszenia do Spisu Ramsar - TAK

STRATEGIA 2.3 Planowanie ochrony i zarządzania – nowe Obszary Ramsar. *Gdy zgłoszenie obszaru do Spisu Ramsar będzie stymulować sporządzenie planu jego ochrony/zarządzania, generalnie wzmacniać podejście, że nowo zgłaszany obszar Ramsar powinien mieć plan ochrony/zarządzania przed zgłoszeniem, tak samo jak zagwarantowane środki niezbędne do wdrożenia niezbędnej ochrony.*

2.3.1 Czy wszystkie obszary przygotowane do zgłoszenia do Spisu mają wszczęty odpowiedni proces planowania ochrony/zarządzania? - TAK

2.3.1.1. Dodatkowe informacje

Wszystkie przygotowane obszary są zarazem obszarami Natura 2000 lub ich częściami, z obowiązkiem przygotowania planu w ciągu maksymalnie 6 lat. Dla wszystkich proponowanych obszarów, procesy planistyczne zostały już rozpoczęte.

STRATEGIA 2.4 Ekologiczny charakter obszarów Ramsar. *Utrzymać charakter ekologiczny desygnowanych Obszarów Ramsar, za pomocą planowania i odpowiedniego zarządzania.*

2.4.1 Ile obszarów Ramsar ma ustanowiony plan ochrony/zarządzania – 12 OBSZARÓW

2.4.2 Ile z tych planów jest wdrożonych? - 12 OBSZARÓW

2.4.3 Ile obszarów Ramsar ma plan w przygotowaniu – 1 OBSZAR

2.4.4 Dla obszarów posiadających plan, dla ilu ten plan został zrewidowany/uaktualniony – 12 OBSZARÓW

2.4.1.-2.4.4. Dodatkowe informacje

Dla obszarów: Jezioro Karaś i Jezioro Drużno są ustanowione plany ochrony na okres 20 lat.

Większość obszarów: Park Narodowy Ujście Warty, rezerwat przyrody „Jezioro Siedmiu Wysp”, rezerwat przyrody „Jezioro Świdwie”, Biebrzański Park Narodowy, rezerwat przyrody „Stawy Milickie”, Słowiński Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Poleski Park Narodowy, Karkonoski Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy – ma ustanawiane tzw. „zadania ochronne”, będące formą krótkoterminowych (na 1-5 lat) planów zapewniających ciągłość zarządzania do momentu sporządzenia i ustanowienia długoterminowego planu ochrony.

Jeden obszar – jezioro Łuknajno – nie ma ustanowionego żadnego dokumentu planistycznego, ale plan jest w przygotowaniu.

Plany ochrony (długoterminowe, na okres 10-20 lat) są w przygotowaniu dla następujących obszarów:

- Park Narodowy Ujście Warty
- Biebrzański Park Narodowy
- Jezioro Świdwie
- Narwiański Park Narodowy
- Karkonoski Park narodowy (w tym torfowiska subalpejskie Ramsar)
- Wigierski Park Narodowy
- Poleski Park Narodowy
- Jezioro Łuknajno

2.4.5 Czy plany ochrony/zarządzania obszarów Ramsar ustalają utrzymanie ekologicznego charakteru obszaru jako cel ochrony? - TAK

2.4.5. Dodatkowe informacje

Utrzymanie ekologicznego charakteru obszaru chronionego jest podstawowym, obowiązkowym celem przy planowaniu ochrony wszystkich obszarów chronionych w Polsce.

2.4.6 Ile obszarów ma międzysektorowe komitety zarządzające? - 0 OBSZARÓW

2.4.6. Dodatkowe informacje

Jednak dla 6 obszarów istnieją międzysektorowe ciała doradcze (Rady Naukowe Parków Narodowych).

2.4.7 Dla ilu obszarów przygotowano opis charakterystyki ekologicznej - 13 OBSZARÓW

2.4.7. Dodatkowe informacje

Każdy z obszarów Ramsar ustanowionych w Polsce jest również formą ochrony przyrody i na etapie powoływania dla każdego sporządzano inwentaryzację przyrodniczą, zawierającą opis charakterystyki ekologicznej. Aktualizacja tej charakterystyki jest elementem opracowywanych obecnie planów ochrony.

STRATEGIA 2.5 Efektywność zarządzania Obszarami Ramsar. *Przeanalizować wszystkie Obszary Ramsar by określić efektywność zarządzania nimi, zgodnie ze "strategicznymi ramami i wytycznymi do przyszłego rozwoju Listy Obszarów Wodno-Błotnych o znaczeniu międzynarodowym".*

2.5.1 Czy jest przeprowadzana ocena efektywności zarządzania obszarami Ramsar? – TAK

2.5.1. Dodatkowe informacje

Status każdego obszaru Ramsar jest monitorowany w sposób ciągły przez sprawującego nadzór nad obszarem. Dla parków narodowych jest to Dyrekcja parku, dla rezerwatów przyrody – RDOŚ. Oprócz tego, w ramach krajowego monitoringu gatunków i siedlisk (2007-2011, GIOŚ), zlokalizowano kilka powierzchni monitoringowych w obszarach Ramsar. Ponadto, wszystkie obszary Ramsar są obszarami Natura 2000 lub ich częściami; istnieje obowiązek prawny wymagający raportowania ich stanu do GDOŚ co 3 lata dla obszarów ptasich, a co 6 – dla siedliskowych. Jednocześnie zgodnie z ustaleniami Komitetu Siedliskowego przy Komisji Europejskiej, obowiązek raportowy będzie zrównany w przyszłości do 6 lat celem poprawy skoordynowania prac.

STRATEGIA 2.6 Stan obszarów Ramsar. *Monitoring stanu Obszarów Ramsar i reagowanie na negatywne zmiany ich charakteru ekologicznego, zawiadamianie Sekretariatu Ramsar o zmianach oddziałujących na Obszary Ramsar, zastosowanie Rejestru Montreux, w razie potrzeby, użycie Misji Doradczej Ramsar jako narzędzia rozwiązywania problemu.*

2.6.1 Czy istnieją procedury zapewniające, że Władza Administracyjna zostanie poinformowana o negatywnej, antropogenicznej zmianie lub prawdopodobieństwu takiej zmiany, dotyczącej charakteru ekologicznego Obszaru Ramsar, stosownie do Art. 3.2?
- TAK

2.6.1. Dodatkowe informacje

Wszystkie obszary Ramsar są obszarami Natura 2000 lub ich częściami; istnieje obowiązek prawny wymagający raportowania ich stanu do GDOŚ co 3 lata dla obszarów ptasich, a co 6 – dla siedliskowych

2.6.2 Czy wszystkie przypadki negatywnej, antropogenicznej zmiany lub prawdopodobieństwa takiej zmiany, zostały zgłoszone do Sekretariatu Ramsar, stosownie do art 3.2?
- BRAK NEGATYWNYCH ZMIAN

2.6.3 Jeśli potrzeba, czy podjęto działania przeciwdziałające powodom, dla których Obszar Ramsar został umieszczony w Rejestrze Montreux, włączając prośbę o Misję Doradczą ramsar?
- NIE DOTYCZY

STRATEGIA 2.7 Zarządzanie innymi mokradłami o znaczeniu międzynarodowym. *Stosowne zarządzanie i mądre użytkowanie powinno być stosowane także do tych obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym, które nie zostały jeszcze formalnie zgłoszone do Spisu Ramsar, ale zostały zidentyfikowane w wyniku krajowego zastosowania „Ram Strategicznych” lub podobnego procesu.*

2.7.1 Czy charakter ekologiczny obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym, które nie zostały jeszcze formalnie zgłoszone do Spisu Ramsar, jest utrzymywany?
- TAK

2.7.1. Dodatkowe informacje

Wszystkie obszary planowane do zgłoszenia do Spisu Ramsar są obszarami Natura 2000 lub ich częściami; istnieje obowiązek prawny wynikający z prawa UE do utrzymania ich ekologicznego charakteru.

CEL 3. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

STRATEGIA 3.1 Synergia i partnerstwo z innymi międzynarodowymi porozumieniami wielostronnymi i innymi między państwowymi agencjami. *Praca partnerska z międzynarodowymi i regionalnymi wielostronnymi porozumieniami środowiskowymi (MEAs) i innymi agencjami międzynarodowymi (IGOs)*

3.1.1 Czy na poziomie krajowym istnieją mechanizmy współpracy między Władzą Administracyjną Ramsar i punktami kontaktowymi innych porozumień międzynarodowych?

- TAK

3.1.1. Dodatkowe informacje

Punkty kontaktowe Konwencji Ramsar, Konwencji Berneńskiej, Europejskiej Konwencji Krajobrazowej i Porozumienia na rzecz ochrony wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) są zorganizowane w tej samej instytucji i niektóre z nich stanowią te same osoby, co gwarantuje dobrą współpracę.

3.1.2 Czy krajowe punkty kontaktowe innych porozumień zostały zaproszone do udziału w Krajowym Komitecie Ramsar/Komitecie Obszarów Wodno-Błotnych?

- NIE

3.1.2. Dodatkowe informacje

Na chwilę obecną strona Polska nie ustanowiła Komitetu ani ciała mogącego pełnić podobną funkcję, niemniej w październiku 2012 r. odbyło się w GDOŚ spotkanie robocze, które miało na celu przedyskutowanie w gronie zaangażowanych stron potrzebę powołania takiego ciała. Na spotkanie zaproszone zostały punkty kontaktowe innych porozumień. Konkluzje ze spotkania, wskazujące na kilka możliwych opcji powołania Komitetu, zostaną przeanalizowane w instytucji oraz wykorzystane w dalszych pracach na rzecz wdrażania Konwencji.

3.1.3 Czy na poziomie krajowym istnieją mechanizmy współpracy między Władzą Administracyjną Ramsar i punktami kontaktowymi UN oraz innych światowych i regionalnych ciał i agencji (UNEP, UNDP, WHO, FAO, UNECE, ITTO, itd.)

- NIE

STRATEGIA 3.2 Inicjatywy regionalne *Popieranie istniejących regionalnych inicjatyw w ramach Konwencji i promowanie dodatkowych.*

3.2.1 Czy Strona była zaangażowana w rozwój i wdrażanie Inicjatywy Regionalnej w ramach Konwencji?

- TAK

3.1.2. Dodatkowe informacje

Karpacka Inicjatywa Obszarów Wodno-Błotnych (Carpathian Wetland Initiative): Czechy, Węgry, Polska, Słowacja, Rumunia, Serbia, Ukraina

- 3.2.2 Czy strona dostarczała wsparcia lub brała udział w rozwoju innych regionalnych szkoleń lub centrów badawczych?
- NIE

STRATEGIA 3.3 Pomoc międzynarodowa. *Promowanie międzynarodowej pomocy dla wsparcia ochrony i mądrego użytkowania obszarów wodno-błotnych, przy zapewnieniu bezpieczeństwa środowiskowego i oceny jako integralnych komponentów projektów rozwojowych, które mogą wpłynąć na obszary wodno-błotne, włączając międzynarodowe i krajowe inwestycje.*

- 3.3.1 [Tylko dla Stron udzielających pomocy] Czy udzielano wsparcia na rzecz ochrony i zarządzania obszarów wodno-błotnych w innych państwach?
- NIE
- 3.3.2 [Tylko dla Stron udzielających pomocy] Czy bezpieczeństwo środowiskowe i odpowiednia ocena były zapewnione we wspieranych projektach rozwojowych?
- NIE DOTYCZY
- 3.3.3 [Tylko dla Stron otrzymujących pomoc]. Czy otrzymano finansową pomoc na wewnątrz krajową ochronę i zarządzanie obszarów wodno-błotnych?
- NIE

STRATEGIA 3.4 Dzielenie się informacją i wiedzą ekspercką. *Promowanie dzielenia się wiedzą ekspercką i informacją w zakresie ochrony i mądrego użytkowania obszarów wodno-błotnych.*

- 3.4.1 Czy utworzono sieci, w tym porozumienia bliźniacze, krajowe lub międzynarodowe, dla dzielenia się wiedzą i treningów, na rzecz obszarów wodno-błotnych mających wspólne cechy?
- NIE
- 3.4.2 Czy informacja o krajowych obszarach wodno-błotnych i/lub Obszarach Ramsar i ich stanie jest publicznie dostępna, przez publikacje lub stronę internetową?
- TAK
- 3.4.2. Dodatkowe informacje
Podstawowa informacja o obszarach Ramsar jest dostępna na stronie internetowej Krajowego Sekretariatu Konwencji. Więcej informacji jest dostępne na stronach odpowiednich parków narodowych lub RDOŚ.
Istnieją liczne publikacje przedstawiające zagadnienia dotyczące mokradeł ogólnie, i ich znaczenia ekologicznego. Istnieje, prowadzona przez NGO, strona www.bagna.pl
Informacja o stanie mokradeł jest dostępna jako wynik oceny stanu gatunków i siedlisk. Rezultaty monitoringu są dostępne na stronie GIOŚ, a rezultaty syntetycznej oceny są raportowane Komisji Europejskiej i prezentowane w europejskim systemie informacyjnym CIRCA.
- 3.4.3 Czy informacja o obszarach wodno-błotnych i/lub o Obszarach Ramsar została przekazana do Sekretariatu Ramsar w celu upowszechnienia?
- TAK

STRATEGIA 3.5 Wspólne obszary wodno-błotne, dorzecza, gatunki migrujące. *Promocja inwentaryzacji i współpracy w zakresie zarządzania wspólnymi obszarami wodno-błotnymi i dorzeczami, włączając wspólny monitoring i zarządzanie gatunkami zależnymi od mokradeł.*

3.5.1 Czy transgraniczne systemy wodno-błotne zostały zidentyfikowane?

- TAK

3.5.1. Dodatkowe informacje

Główne systemy transgraniczne:

- rzeki i dorzecza: Odra, Nysa Łużycka, Bug
- torfowiska w Górach Izerskich
- torfowiska subalpejskie w Karkonoszach
- Zalew Szczeciński
- Zalew Wiślan
- Torfowiska Orawsko-Nowotarskie
- Polesie

3.5.2 Czy jest efektywna współpraca w zarządzaniu dzielonymi systemami wodno-błotnymi (np. dorzeciami lub strefą wybrzeża)?

- CZĘŚCIOWO

3.5.2. Dodatkowe informacje

Dla Odry i jej dorzecza (granica polsko-niemiecka) istnieje wspólna Komisja d/s Odry. Istnieje współpraca naukowa i planistyczna wokół dorzecza Bugu. Są wspólne projekty naukowe dotyczące transgranicznych obszarów wodno-błotnych (np. współpraca z Rosją w zakresie Zalewu Wiślanego).

Współpraca transgraniczna na rzecz wspólnego planowania zarządzania wodami dorzecza jest obowiązkiem wynikającym z Ramowej Dyrektywy Wodnej UE.

Ponadto Polska prowadzi współpracę z Czechami w przedmiocie zarządzania transgranicznym obszarem Ramsar o znaczeniu międzynarodowym, obejmującym torfowiska subalpejskie w Karkonoszach (Krkonoše/Karkonosze subalpine peatbogs).

3.5.3 Czy państwo uczestniczy w międzynarodowych sieciach lub inicjatywach dla zależnych od obszarów wodno-błotnych gatunków migrujących? - TAK

3.5.3. Dodatkowe informacje

Polska jest stroną Konwencji z Bonn o gatunkach migrujących, ponadto przystąpiła do Porozumienia na rzecz ochrony wodniczki (*Acrocephalus paludicola*), ustanowionego pod auspicjami Konwencji Bońskiej. Trwają rozmowy nad przystąpieniem Polski do Porozumienia na rzecz ochrony afrykańskich i euroazjatyckich migrujących ptaków wodnych (AEWA).

CEL 4. ZDOLNOŚĆ WDROŻENIOWA

STRATEGIA 4.1 CEPA. *Wsparcie i pomoc we wdrożeniu, na wszystkich poziomach, Programu Komunikacji, Edukacji, Partycypacji i Świadomości Społecznej (Rezolucja X.8), dla promocji ochrony i mądrego użytkowania obszarów wodno-błotnych przez komunikację, edukację, partycypację i świadomość społeczną (CEPA), praca w kierunku szerszej świadomości celów, mechanizmów i kluczowych osiągnięć Konwencji.*

4.1.1 Czy istnieje ustanowiony plan działań w zakresie CEPA na rzecz mokradeł, na poziomie krajowym, regionalnym dorzecza, lokalnym?

- NIE

4.1.1. Dodatkowe informacje

Jednak, Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych zawiera cele w tym zakresie i elementy takiego planu.

4.1.2 Ile centrów (dla odwiedzających/ interpretacyjnych/edukacyjnych powstało w Obszarach Ramsar i innych obszarach wodno-błotnych?

- 8 CENTRÓW

4.1.2. Dodatkowe informacje

Podana liczba dotyczy Obszarów Ramsar. Centra edukacyjne istnieją w parkach narodowych: Biebrzańskim, Ujścia Warty, Narwiańskim, Poleskim, Wigierskim, Słowińskim, Karkonoskim oraz w rezerwacie jezioro Świdwie. Są także liczne inne centra, pracujące na rzecz edukacji przyrodniczej lub środowiskowej, mniej lub bardziej powiązane z obszarami wodno-błotnymi. Ich liczba nie jest możliwa do oszacowania przy braku jasnych kryteriów.

4.1.3 Czy strona:

a) promuje udział publiczny w podejmowaniu decyzji w zakresie planowania i zarządzania obszarami wodno-błotnymi? - TAK

b) włącza interesariuszy w proces wyboru nowych Obszarów Ramsar i w proces zarządzania Obszarami Ramsar - CZĘŚCIOWO

4.1.2. Dodatkowe informacje

Istnieje obowiązek prawny włączania interesariuszy w proces planowania.

4.1.4 Czy istnieje ocena potrzeb szkoleniowych (krajowych i lokalnych) w zakresie wdrażania Konwencji? – NIE

4.1.5 Ile możliwości szkoleń dla zarządzających chronionymi obszarami wodno-błotnymi zorganizowano od czasu COP 10?

- 0

4.1.6 Czy jest Krajowy Komitet Ramsar/Obszarów Wodno-Błotnych?

- NIE

4.1.7 Czy istnieją inne (niż krajowy komitet) mechanizmy komunikacji, służące dzieleniu się wytycznymi do wdrażania Konwencji Ramsar i innymi informacjami, działające między Władzą Administracyjną Ramsar, a

a. Zarządzającymi obszarami Ramsar- TAK

b. Punktami kontaktowymi innych konwencji- TAK

c. odpowiednimi ministerstwami, departamentami, agencjami– TAK

4.1.7. Dodatkowe informacje

a. Codzienna współpraca między parkami narodowymi i między RDOŚ, wspólny udział w konferencjach i warsztatach, organizowanych oddzielnie lub w ramach różnych projektów. Konferencje i warsztaty organizowane specjalnie przez punkt kontaktowy Ramsar, w tym spotkanie omówione w punkcie 3.1.2.

b., c – Komunikacja oficjalna.

4.1.8 Czy podejmowano (bądź rządowe, bądź NGO) jakieś działania w ramach obchodów Światowego Dnia Obszarów Wodno-Błotnych?

- TAK

4.1.8. Dodatkowe informacje

Działania NGO w tej sferze mają miejsce corocznie, organizacja imprez, wykładów i konferencji dot. walorów obszarów mokradłowych. Ponadto parki narodowe, będące jednocześnie obszarami Ramsar, organizują z okazji Dnia Mokradeł własne imprezy (np. Wszechnica Biebrzańska).

4.1.9 Czy prowadzono kampanie, programy i projekty (inne niż Światowy Dzień Obszarów Wodno-Błotnych), od czasu COP10, budujące świadomość społeczną w zakresie znaczenia obszarów wodno-błotnych dla człowieka i przyrody, oraz usług ekosystemowych dostarczanych przez takie obszary?

- TAK

4.1.9. Dodatkowe informacje

Ciągłe działania NGO, w szczególności Centrum Ochrony Mokradeł (CMOK) i Klubu Przyrodników. Kampania WWF na rzecz 'żyjących rzek', inicjatywa „Rzeczpospolita Ptasia”.

STRATEGIA 4.2 Finanse Konwencji. *Dostarczyć zasobów finansowych niezbędnych do zarządzania Konwencją, mechanizmów i programów oczekiwanych przez Konferencję Stron, z uwzględnieniem dostępności i efektywnego wykorzystania istniejących zasobów, rozpoznać i wykorzystać możliwości i mechanizmy uruchomienia nowych i dodatkowych zasobów na rzecz wdrażania Konwencji.*

4.2.1

a) Czy została w całości zapłacona składka za 2009, 2010, 2011?

b) jeśli nie, proszę wyjaśnić, co planuje się w celu zabezpieczenia przyszłych prawidłowych wpłat.

- TAK

4.2.2 Czy zostało dostarczone jakieś dodatkowe wsparcie finansowe (dobrowolny wkład) do działań Konwencji nie finansowanych podstawowo?

- NIE

STRATEGIA 4.3 Efektywność ciał Konwencji. *Zapewnić, że Konferencja Stron, Stały komitet, Panel Przeglądu Naukowo-Technicznego i Sekretariat działają z wysoką efektywnością i efektywnie wspierają wdrażanie Konwencji.*

4.3.1 Czy Strona użyła poprzedniego Raportu Krajowego do monitorowania swojego wdrażania Konwencji?

- NIE

4.3.2 Czy Sekretariat został poinformowany o zmianach dot. punktów kontaktowych, władzy administracyjnej, roboczych kontaktach (włączając kontakty dla CEPA i Panelu Naukowo-Technicznego)?

- TAK

STRATEGIA 4.4 Praca z Partnerami Międzynarodowymi i in. *Maksymalizacja korzyści ze współpracy z Partnerami Międzynarodowymi Konwencji i innymi.*

* Partnerami Międzynarodowymi są: BirdLife International, International Water Management Institute (IWMI), IUCN (International Union for Conservation of Nature), Wetlands International, WWF International.

4.4.1 Czy państwo otrzymało pomoc od jednego lub więcej Partnerów Międzynarodowych Konwencji, w celu wdrażania Konwencji?

- TAK

4.4.1. Dodatkowe informacje

Polski partner Birdlife International - Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP) oraz WWF Polska są bardzo aktywne na polu ochrony obszarów wodno-błotnych. Dla przykładu OTOP realizuje projekt ochrony wodniczki (*Acrocephalus paludicola*), który

obejmuje swoim działaniem także obszary Ramsar, natomiast WWF Polska realizuje projekt "Rzeki dla życia", którego celem jest ocalenie i przywrócenie naturalnego charakteru polskich rzek oraz ochrona zamieszkujących je ryb.

4.4.2 Czy państwo dostarczało pomocy jednemu lub więcej partnerów międzynarodowych Konwencji?

- TAK

4.4.2. Dodatkowe informacje

W ramach prac Krajowego Sekretariatu Porozumienia o ochronie wodniczki wspierane są projekty na rzecz czynnej ochrony wodniczki i siedlisk mokradłowych, realizowane przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Przedstawiciel administracji rządowej uczestniczy ponadto, w charakterze ciała doradczego, w pracach Komitetu Sterującego projektu realizowanego przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, finansowanego ze środków LIFE+, pt. „Zarządzanie siedliskiem wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) poprzez wdrażanie zrównoważonych systemów zagospodarowania biomasy (LIFE09 NAT/PL/000260)”.